

Komunikace vědy 1

SLOHOVÉ ÚTVARY KOMUNIKACE S VEŘEJNOSTÍ, NEJČASTĚJŠÍ CHYBY SLOVNÍHO PROJEVU

slohové útvary komunikace s veřejností

- Nejčastější slohové útvary při komunikaci s veřejností. V praxi se mohou některé z nich prolínat nebo se navzájem doplňovat:
  - **referát** přehledné shrnutí informací týkajících se užšího tématu (v našem případě popularizační formou) s ohledem na cílovou skupinu
  - **přednáška** je rozsáhlejší mluvený výklad na určité téma pro předem danou cílovou skupinu („klasika“ – jednostranný přenos informací bez interakce s posluchači)
  - **komentář** je krátké vystoupení nebo text, který zpravidla vyjadřuje názor autora nebo instituce na nějakou již dříve publikovanou skutečnost a uvádí ji do souvislostí s jinými skutečnostmi

slohové útvary komunikace s veřejností

- **vystoupení v diskusi** je kratší vystoupení jako reakce (spontánní nebo vyzvaná) na diskutované téma, vyžaduje jistou míru improvizčních schopností
- **projev, řeč** je rétorická forma, text určený k veřejnému pronesení, cílem je přesvědčit posluchače o pravdě autora, často má ale **slavnostní charakter** (při mimořádné příležitosti), nesmí poučovat, jen vyjadřuje stanovisko a podtrhuje výjimečnost okamžiku
- **proslov** jedná se o projev menšího rozsahu, méně oficiální, více přátelský

slohové útvary komunikace s veřejností

- **projev v rozhlase nebo televizi** myslet na specifika těchto médií (obraz i zvuk, možnost detailu, připravenost na improvizaci – pokud se jedná o živé vysílání)
- **diskuse** je věcný rozhovor několika osob nad určitým tématem, jehož cílem není rozhodovat, nýbrž věc pečlivě rozebrat z různých stránek, shromáždit argumenty a případně připravit půdu pro racionální rozhodnutí. Některé diskuse jsou méně náchylné k polemikám, například diskuse řešení v matematice, obtížnější je dodržet požadavky diskuse ve vědě, v právu nebo dokonce v politice.
- **beseda** je to vlastně přátelská diskuse bez negativních emocí
- **debata** je více rétorická než diskuse a klade menší důraz na věcnost a argumentaci
- **interview** je to metodicky vedený rozhovor s cílem získat potřebné informace, v našem případě pro účely komunikace vědy, od rozhovoru se liší především tím, že komunikátor vědy je jednoznačně v roli tazatele a iniciuje interview, určuje témata, otázky, okruhy atd., pokud poskytnete interview, žádejte autorizaci výsledné podoby (psané nebo natočené).
- Při komunikaci přírodních věd s veřejností je jedním z často využívaných slohových útvarů přednáška, zejména její popularizační forma.

klasická popularizační přednáška

- Klasická popularizační přednáška je členěna do tří částí: úvod, stať a závěr
- **Úvod** by měl obsahovat stručné nastínění obsahu celé přednášky, důvod jejího vzniku (pokud explicitně existuje) a motivaci zájmu posluchačů o následující obsah přednášky. Neměl by být dlouhý, příliš obecný a neměl by obsahovat žádné „omluvy“ ze strany přednášejícího.
- **Stat'** tvoří nejdelší část přednášky. Je vhodné ji ještě dále členit do kratších, na sebe navazujících úseků. Výklad může mít induktivní nebo deduktivní strukturu. Induktivní postup, tedy deklaráce jednotlivých skutečností (pozorování, naměřených hodnot atd.) a následné vyvození dílčího nebo obecného závěru, je pro popularizační přednášku mnohem vhodnější. Pro většinu posluchačů je takový postup – od jednoduššího ke složitějšímu – mnohem srozumitelnější.
- **Závěr** přednášky by měl obsahovat její stručnou rekapitulaci, případně další podněty pro posluchače (tipy na další informační zdroje související s tématem přednášky). Pak může plynule navázat diskuze, kterou by měl, pokud je to možné, řídit někdo z organizátorů.
- Příprava přednášejících na přednášku je velmi individuální, někteří si připraví její celý text písemně a naučí se jej (téměř) zpaměti. Takový postup je možné doporučit začátečníkům. Většina přednášejících si připraví jen písemnou osnovu, někteří zcela improvizují. Pokud je text přednášky připraven doslovně, v žádném případě by jej neměl přednášející celý jen číst.

nejčastější chyby a úskalí

- **referát** – nelogičnost, chaos ve struktuře, přílišná délka
- **přednáška** – již řečeno samostatně
- **komentář** – neúměrná délka, odklon od tématu, špatné nebo zjevně nepravdivé či zkreslené argumenty
- **vystoupení v diskuzi** – nezvládnuté emoce, osobní rovina, odklon od tématu, špatné nebo zjevně nepravdivé či zkreslené argumenty

nejčastější chyby a úskalí

- **proslov, řeč** – poučování publika, neúměrná a neočekávaná délka, zcela čtený bez očního kontaktu, v exteriéru snižuje dojem špatná kvalita použité audiotechniky
- **projev** – viz proslov, přehnaná a neočekávaná formálnost
- **projev v rozhlase nebo televizi** – podcenění přípravy, nevhodný oděv, zřetelná tréma

nejčastější chyby a úskalí

- **diskuse** – od účastníků vyžaduje:
  - věcnost: věnovat se tématu a argumentovat,
  - otevřenost: nevyklučovat nikoho, kdo může k danému tématu přispět,
  - poctivost: podstatné informace nesmějí účastníci zatajovat,
  - trpělivost: pochopení argumentů druhého může vyžadovat čas,
  - zdvořilost: společný zájem všech na každé věcné informaci.
- diskuse bez moderátora je obtížná, osobní rovina, špatné technické/akustické/audio řešení
- **beseda** – viz předchozí útvar + přechod do zcela žoviální roviny,
- **debata** – viz předchozí útvary + sklon k obsahové prázdnotě („tlachání“)
- **interview** – nepřipravenost jedné nebo druhé strany, dominance „osobnosti“, úniky od témat dotazů, atp.

...:: konec konců ...::

